

В. В. Гулай

Міжнародний військовий трибунал

МІЖНАРОДНИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ТРИБУНАЛ – судовий орган з переслідування та покарання головних військових злочинців Другої світової війни. Створ. відповідно до Лондон. угоди між урядами СРСР, США, Великої Британії та Франції від 8 серпня 1945. Перше організац. засідання М. в. т. відбулося 9 жовтня 1945 у Берліні. Місцем процесу над гол. нацист. військ. злочинцями обрано м. Нюрнберг (див. Нюрнбер-зький процес), над япон. – Токіо (проведений у травні 1946 – листопаді 1948). Робота М. в. т. регламентов. Статутом, що поширював його юрисдикцію на розгляд справ лише гол. воєн. злочинців (інших осіб передавали союз. державам, відповідали за здійснення адм. контролю над окупов. Німеччиною). Усім державам дозволено переслідувати та притягати до відповідальності військ. злочинців на основі принципу територ. юрисдикції. Злочинами, що передбачали індивід. відповідальність, у Статуті М. в. т. визначено злочини проти миру, воєнні злочини та злочини проти людяності. Уперше у світ. історії сформульовано перелік дій, скоєння яких не просто підтверджує факт порушення державою своїх міжнар. зобов'язань, а й передбачає саме індивід. відповідальність людей, які їх скоїли. Статут М. в. т. закріплював на міжнар. рівні поняття злочинів проти миру, гол. серед яких є злочин агресії, а саме: планування, підготовлення, розв'язання, ведення агресив. війни або війни, що порушує міжнар. договори, угоди, зобов'язання, участь у заг. плані та змові, спрямов. на здійснення будь-якої з вищеназваних дій. ГА ООН 1946 прийняла Резолюцію 95(І), якою підтвердила принципи міжнар. права, визнані Статутом М. в. т. і втілені ним судові рішення. Визначення та склад злочину агресії, сформульов. під час його діяльності, використовували в процесі подальшого становлення концепції індивід. кримінал. відповідальності за порушення міжнар.-правової заборони застосування сили, зокрема під час розроблення проекту Кодексу злочинів проти миру і безпеки людства (1954) та Рим. статуту Міжнар. кримінал. суду (прийнятий 1998, набув чинності 2002).

Рекомендована література

1. Жаровська І. М. Міжнародне гуманітарне право: Навч. посіб. К., 2010;
2. Васюренко А. О. Роль Міжнародного військового трибуналу в процесі формування концепції індивідуальної кримінальної відповідальності за порушення міжнародно-

- правової заборони застосування сили // Укр. часопис міжнар. права. 2013. № 1;
3. Солоненко О. М. Міжнародна кримінальна юстиція: етапи становлення та розвитку. К., 2017.

Бібліографічний опис:

Міжнародний військовий трибунал / В. В. Гулай // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-65142>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).